

NORGES HØYESTERETT

Den 26. september 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-01659-A, (sak nr. 2008/965), straffesak, anke over dom,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

STEMMEGIVNING:

- (1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder utmåling av straff for annen gangs promillekjøring – spørsmål om det skal gis betinget fengselsstraff.
- (2) Nedre Romerike tingrett avsa 22. februar 2008 tilståelsesdom med slik domsslutning:
  - ”1. A, født 08.06.1974, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, andre ledd bokstav b) og tredje ledd, jf § 22 første ledd til en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager.
  2. Han dømmes videre til en bot på 30 000 – trettitusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.
  3. Han dømmes til å tåle at føreretten for motorvogn tapes for en periode på 20 – tjue – måneder. Tapstiden regnes fra rettskraftig dom, men det skal gis fradrag for den tid førerkortet har vært beslaglagt. Han må avlegge full ny førerprøve før han kan gjennerve førerkort.”
- (3) A anket til lagmannsretten over straffutmålingen for så vidt gjaldt den ubetingede fengselsstraffen på 21 dager, da han mente straffen burde vært gjort betinget. Eidsivating lagmannsrett avsa 19. mai 2008 dom med slik domsslutning:
  - ”1. Anken forkastes.
  2. A dømmes til å erstatte det offentliges saksomkostninger for lagmannsretten med 5. 000 – femtusen – kroner.”

- (4) Dommen er avsagt under dissens, idet en lagdommer mente straffen burde gjøres betinget.
- (5) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen – spørsmålet om betinget reaksjon – og over saksomkostningsavgjørelsen. Når det gjelder straffutmålingen, har han særlig gjort gjeldende at det er gått lang tid – 12 år – siden første gangs promillekjøring, og at det første forholdet var av mindre alvorlig art.
- (6) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (7) A, som nå er 34 år gammel, er en gang tidligere – i 1995 – domfelt for promillekjøring. Det forholdet han nå er domfelt for, fant sted natt til søndag 20. januar 2008 ca. klokken 01.15 i -----veien i X. Han hadde vært på fest i Y og ble, etter å ha kjørt mellom fem og ti kilometer, stoppet i politikontroll ved -----vei. Kontrollen var forårsaket av at en annen festdeltaker hadde ringt politiet. Det ble tatt blodprøve klokken 02.25, som viste en alkoholkonsentrasjon på 0,94 promille.
- (8) Isolert sett ville et slikt forhold ha medført en betinget fengselsstraff, jf. vegtrafikkloven § 31 annet ledd bokstav b. Det er ikke konkrete forhold under kjøringen som tilsier en annen løsning. Etter bestemmelsens tredje ledd skal det imidlertid likevel ”som regel” idømmes ubetinget fengselsstraff ved gjentatt promillekjøring, der den nye kjøringen skjer med en alkoholkonsentrasjon på over 0,5 promille, jf. tredje punktum.
- (9) Spørsmålet i saken er om det foreligger særlige hensyn som kan tilsi å fravike dette utgangspunktet. Bestemmelsen er i rettspraksis forstått slik at det stilles krav om spesielle og tungtveiende grunner, og at det må foretas en totalvurdering, jf. Rt. 1989 side 102. At det foreligger tilståelse, og at A bare var 21 år ved den første kjøringen, kan etter mitt syn ikke tillegges vekt her. Det som ut fra rettspraksis imidlertid kan ha betydning, er at det tidligere forholdet ligger langt tilbake i tid.
- (10) Forholdet i denne saken ligger 12 år tilbake i tid. A ble ved Nedre Romerike forhørsretts dom 23. november 1995 dømt for promillekjøring til en straff av ubetinget fengsel i 15 dager og 15 000 kroner i bot. Forholdet fant sted om kvelden 3. november 1995. A hadde da kjørt bil på en parkeringsplass, et par-tre meter fremover og tilbake, mens han hørte på musikk i bilens CD-spiller. Alkoholkonsentrasjonen var på 1,74 promille.
- (11) Ved én tidligere domfellelse som ligger så langt tilbake i tid som vår sak, må det etter mitt syn være lettere å åpne for unntak fra hovedregelen, enn der vedkommende er dømt flere ganger tidligere. Jeg legger her en viss vekt på det alminnelige prinsipp, som blant annet er kommet til uttrykk i straffeloven § 61, om at jo lenger tid som er gått fra forrige overtredelse, jo mindre betydning tillegges den ved straffutmålingen. Jeg viser også til at førerrettsforskriften § 3-10 setter en grense på 10 år for når en tidligere promilledom bør vektlegges ved tap av førerrett.
- (12) Selv om alkoholkonsentrasjonen var høy ved det første forholdet, skjedde kjøringen på et begrenset område, og må sies å ha hatt lavt skadepotensial. Det er, som jeg har vært inne på, heller ikke spesielle forhold ved den nye kjøringen som tilsier at hovedregelen må følges, slik tilfellet var i Rt. 2002 side 1348.
- (13) Jeg er derfor kommet til at straffen bør gjøres betinget.

- (14) Lagmannsretten ila saksomkostninger med 5 000 kroner. A har også påanket denne avgjørelsen. Etter straffeprosessloven § 442 kan ankeinstansen ved begrenset anke prøve omkostningsavgjørelsen dersom ”avgjørelsen umiddelbart beror på utfallet av anken”. I Straffeprosesslovkomiteens innstilling side 361 nevnes som eksempel på dette alternativet at en fellende dom oppheves eller erstattes av en frifinnende dom. Samtidig uttales det at en endring av straffutmålingen ikke gir adgang til å prøve omkostningsavgjørelsen. Dette fikk tilslutning i Ot.prp. nr. 35 (1978–79) side 238 og er fulgt opp i Rt. 1995 side 1014.
- (15) Jeg kan ikke se at forarbeidene og den nevnte avgjørelsen er til hinder for at Høyesterett i denne saken prøver lagmannsrettens omkostningsavgjørelse. I Rt. 1995 side 1014 hadde lagmannsretten avsagt dommen i første instans. Selv om Høyesterett satte straffen ned, ble domfellelsen likevel stående. Høyesteretts avgjørelse innebar dermed ikke at lagmannsretten hadde vært avskåret fra å pålegge den domfelte omkostningsansvar.
- (16) I vår sak er derimot situasjonen at lagmannsretten, i likhet med Høyesterett, utelukkende behandlet straffutmålingen. Hadde lagmannsretten kommet til samme resultat som Høyesterett, ville den ha vært avskåret fra å ilegge saksomkostninger, jf. straffeprosessloven § 436 annet ledd. Med det resultat jeg er kommet til, innebærer det at omkostningsavgjørelsen beror ”umiddelbart på utfallet av anken” til Høyesterett. Lagmannsrettens omkostningsavgjørelse må etter dette gå ut.
- (17) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I tingrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.
  2. Saksomkostninger for lagmannsretten ilegges ikke.
- (18) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (19) Dommer **Bårdsen:** Likeså
- (20) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (21) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(22) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I tingrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.
2. Saksomkostninger for lagmannsretten ilegges ikke.

Riktig utskrift bekrefte: